

2011-12-09
Dnr 43-2011:2170

Gävle kommun
Rektorn vid Vasaskolan

Beslut för gymnasieskola

---

efter tillsyn av Vasaskolan
i Gävle kommun

Tillsyn av Vasaskolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Gävle kommun under hösten 2011- våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Vasaskolan besöktes av Skolinspektionen den 13 oktober 2011.

Tillsynen visar att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd, i synnerhet när det gäller studiehandledning på modersmålet som inte ges till alla elever i behov av det. Även åtgärdsprogrammets kvalitet är bristande. Skolans plan mot kränkande behandling måste upprättas årligen och i vissa delar utvecklas till sitt innehåll för att uppfylla författningarnas krav. Resultaten kan, trots överlag goda sådana, ytterligare förbättras så att samtliga elever ges möjlighet att nå grundläggande högskolebehörighet. Även resultaten i vissa kurser, exempelvis i Matematik B behöver förbättras. I övrigt visar tillsynen att Vasaskolans verksamhet är väl fungerande inom flera områden. Analyser görs av skolans resultat på både kurs- och programnivå. Rektorn är förtrogen med verksamheten och väl insatt i de lagar och förordningar som styr skolan. Rektorn lägger stor vikt vid undervisningens kvalitet och det pedagogiska utvecklingsarbetet. Utrustning och material är av hög standard. Skolinspektionens intryck är att lärarna samverkar med varandra och utgår från elevernas olika förutsättningar och behov. Stort fokus har lagts på att implementera Gy11. Rektorn har en tydlig pedagogisk vision, arbetar fokuserat och strukturerat med att utveckla verksamheterna i förhållande till de nationella målen och har, enligt Skolinspektionens bedömning, nått långt i detta arbete. Rektorn har i flertalet avseenden identifierat de områden som tillsynen visar behöver utvecklas. Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Vasaskolan i Gävle kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gävle kommun att senast den 9 mars 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Skolmiljön vid skolan präglas inte av studiero. Planen mot kränkande behandling anger inte vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Se till att rektorn och lärarna vidtar de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna studiero (5 kap. 3 § 2010 års skollag).
- Se till att det finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § 2010 års skollag).

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Rektorn ser inte till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Se till att skolan ger studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det (9 kap 9 § 2010 års gymnasieförordning / 8 kap. 5 § 1992 års gymnasieförordning).
- Rektor ser till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § 2010 års skollag).

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Gymnasieutbildningarna uppfyller inte författningarnas krav vad gäller innehåll och omfattning.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning, innehåll och resurstillgång.

I detta ingår att:

- Se till att skolans lokala kurser är förenliga med utbildningsmålen (1 kap. 5-6 §§, 2 kap. 14-16 §§, 7 kap. 4 § 1992 års gymnasieförordning).

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Enligt nationell statistik låg andelen elever i Vasaskolan som läsåret 2009/2010 fick minst betyget Godkänt i flertalet kärnämneskurser på samtliga program mellan 98 och 100 procent. Även för projektarbetet och de karaktärsämnen som återfinns i den nationella statistiken låg andelen elever som uppnådde minst betyget Godkänt över 98 procent.

Andelen elever med fullföljd utbildning inom fyra år för nybörjare låg läsåret 2009/2010 över riksgenomsnittet både för det estetiska och samhällsvetenskapliga programmet, drygt 84 respektive 86 procent. För det naturvetenskapliga programmet var motsvarande siffra något under riksgenomsnittet, knappt 90 procent. Nationell statistik visar att skolans genomsnittliga betygspoäng för läsåret 2009/2010 var 16,0 poäng, varav kvinnornas var 16, 1 och männens 15,7. Samtliga siffror ligger över genomsnittet i riket. Även när resultatet uppdelas på programnivå ligger samtliga program över eller i paritet med riksgenomsnittet. Andelen elever med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier läsåret 2009/2010 var, för samtliga program, 96 procent. Motsvarande siffra för riket var 87 procent.

Vasaskolan är en av de skolor där Skolinspektionen kontrollrättat de nationella kursproven. I denna kontrollrättning sänkte Skolinspektionen ursprungsrättarens bedömning i 48 av 127 prov i kursen engelska A, delprov 2. Det vill säga, i 38 procent av fallen bedömdes rättningen vara för generös. Skolan gör inte några sammanställningar av resultat på de nationella proven jämfört med betygsutfall. Rektorn uppger dock att detta från och med innevarande termin kommer att göras. Sådana sammanställningar är viktiga verktyg för att skolan ska kunna säkerställa en korrekt bedömning och betygssättning.

Trots ett medvetet arbete med både särskilt stöd och systematiskt kvalitetsarbete finns det i skolan elever som inte når grundläggande behörighet till högskolestudier. Vasaskolan behöver därför ytterligare fördjupa arbetet med att förbättra elevernas resultat så att samtliga elever ges förutsättningar att nå grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier.

Resultat av värdegrundsarbetet

Lärarna i Vasaskolan arbetar, enligt rektorn, kontinuerligt med värdegrundsfrågor. Skolan genomför en elevenkät varje år med elever i årskurs 1 och 3 och denna enkät visar att cirka 20 procent av eleverna inte är nöjda med studieron. Enligt rektorn är detta inte acceptabelt och skolan har som fokusområde innevarande läsår att arbeta för att förbättra studieron. Rektorns intryck i övrigt är att det råder ett mycket bra arbetsklimat i skolan när det gäller trygghet och att skolan har väl fungerande rutiner för att identifiera och att åtgärda kränkningar. Tillsynen visar dock att det finns brister i skolans plan mot kränkande behandling.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolmiljön vid skolan präglas inte av studiero.

Planen mot kränkande behandling anger inte vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering:

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen ska även innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I Vasaskolan råder det enligt rektorn en trygg miljö. Men skolans elevenkät har visat att cirka 20 procent av eleverna uppger att de inte är nöjda med studieron. I den enkät som Skolinspektionen genomfört bekräftas detta genom att 68 ele-

ver (29 procent) svarar "Stämmer ganska bra" på påståendet "Jag har svårt att jobba i klassrummet för att andra elever stör".

I Vasaskolan finns en plan mot kränkande behandling benämnd Likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling daterad i februari 2010. Flera av åtgärderna är dock från 2008. Enligt rektorn finns det inte någon nyare plan men att den är tänkt att revideras på årlig basis. Av planen framgår hur de planerade åtgärderna från föregående år har genomförts men inte vilka åtgärder som ska genomföras för att de nya målen ska uppnås.

Utredningen visar att miljön vid Vasaskolan inte präglas av studiero. Av utredningen framgår att skolans plan för kränkande behandling inte anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Författning:

5 kap. 3 § 2010 års skollag, 6 kap. 8 § 2010 års skollag.

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Rektorn ser inte till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering:

Enligt 2010 och 1992 års gymnasieförordningar ska en elev få studiehundledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. I ett åtgärdsprogram ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I Vasaskolan uppger rektorn att studiehundledning på modersmålet inte ges i tillräcklig utsträckning. Enligt rektorn beror det på att det saknas personal med gymnasiekompetens i vissa språk. I den skolenkät som Skolinspektionen gjort svarar 77 procent av lärarna "Jag vet inte" och 9 procent svarar "Stämmer inte alls" på påståendet "I den här skolan ges studiehundledning på modersmålet till de elever som har behov av det". I minst ett av de åtgärdsprogram som

Skolinspektionen tagit del av framkommer att det är språksvårigheter som gör att eleven inte når målen men bland åtgärderna återfinns inte studiehandledning på modersmålet. Skolinspektionen har tagit del av ett fåtal exempel av de åtgärdsprogram som utarbetats i skolan föregående läsår och kan konstatera att de behöver tydliggöras och konkretiseras. I programmen framgår inte tydligt vad som är elevens behov och vilka nationella mål som eleven inte uppnår. Det framgår inte heller hur utvärdering av åtgärdsprogrammen ska göras. Skolan har inkommit med en ny mall för hur åtgärdsprogram ska se ut men inget åtgärdsprogram har ännu utarbetats i denna.

Av utredningen framgår att särskilt stöd inte ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Utredningen visar också att skolans åtgärdsprogram inte uppfyller författningarnas krav. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

3 kap. 9 § 2010 års skollag, 9 kap 9 § 2010 års gymnasieförordning / 8 kap. 5 § 1992 års gymnasieförordning.

Bedömningsområde: Omfattning, innehåll och resurstillgång**Bedömning:**

Gymnasieutbildningarna uppfyller inte författningarnas krav vad gäller innehåll och omfattning.

Motivering:

Av 1992 års gymnasieförordning framgår att lokala kurser ska ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan.

De tre kommunala gymnasieskolorna i Gävle erbjuder ett gemensamt utbud av kurser inom elevernas individuella val, varav ett flertal kurser för eleverna i årskurs 2 och 3 är lokala kurser. I tillsynen framkommer att skolorna erbjuder samtliga elever flera lokala kurser som inte leder fram till att eleverna når målen för utbildningen, exempelvis kursen "Trafikantutbildning(körkortsteori)" (TRTE1502). Regeringsrätten har i en dom från november 2009 slagit fast att körkortsutbildning inte kan anses uppfylla syftet för utbildningen gällande andra utbildningar än de som leder fram till behörighet som yrkesförare. Elever som redan har valt men inte påbörjat kursen ska därför erbjudas ett omval. Ef-

tersom körkortskurser inte alls får anordnas från och med läsåret 2010/2011, måste även de elever som har påbörjat kursen men inte avslutat den också erbjudas ett omval. Skolinspektionen vill betona skolans ansvar för att ge eleverna tillräckliga förutsättningar att nå kunskapskraven också i den kurs som ersätter körkortskursen.

Flera av målen i skolornas lokala kurser sammanfaller helt eller till stor del med målen i liknande nationella kurser. Exempelvis sammanfaller lokala kurser såsom Fitness A och B (IDH 1501/1502), Bollspel A och B (IDH1505/1506), Träningslära A och B (IDH 1511/1512) med flera av målen i de nationella kurserna Idrott och Hälsa A och B (IDH 1201/1202). De lokala kurserna GIS A och B (GE 1534/1535) sammanfaller med flera av målen i den nationella kursen Geografiska informationssystem (GE 1203).

Skolverket har i en riktad tillsyn av Huddinge kommun från 2004 (dnr: 53-2003:1304) gjort tolkningen att lokala kurser nivåmässigt ska motsvara nationella kurser och att en kommun eller skola inte kan sätta upp förkunskapskrav för en lokal kurs. Undantaget är förkunskaper i ett sådant ämne som är specifikt för en lokal inriktning (2 kap 10 § 1992 års gymnasieförordning). Förkunskapskrav har satts upp för minst två lokala kurser.

Det finns några lokala kurser där det är tveksamt om innehållet motsvarar gymnasial nationell nivå. Flera av de lokala kursernas betygskriterier ligger på en sådan nivå att de inte kan anses motsvara nivån hos liknande nationella kurser. Betygskriterier ska vara skrivna så att de bedömer elevers kunskapskvaliteter och inte till exempel närvaro eller social förmåga i en kurs. I flera av de lokala kurserna finns exempel på sådana betygskriterier. Skolinspektionen vill understryka att de lokala kurserna och deras innehåll även i Skolverkets utbildningsinspektion år 2005 bedömdes kunna förbättras i Vasaskolan.

Av utredningen framgår att de lokala kurserna som erbjuds eleverna i Vasaskolan inte uppfyller författningarnas krav. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

1 kap. 5-6 §§, 2 kap. 14-16 §§, 7 kap. 4 § 1992 års gymnasieförordning.

Bakgrund

Beskrivning av Vasaskolan

Vasaskolan har drygt 1000 elever och är en av tre kommunala gymnasieskolor i Gävle kommun. Skolan ligger i centrala Gävle med verksamhet i ett flertal byggnader. Vid skolan ges utbildning på det estetiska programmet med inriktningarna bild och form, cirkus (riksrekryterande), dans, musik och teater; naturvetenskapsprogrammet med inriktning naturvetenskap och samhällsvetenskapsprogrammet med inriktningarna kultur, samhällsvetenskap och språk. Från höstterminen 2011, i den nya gymnasieskolan, ges även utbildning på det humanistiska programmet. I årskurs 3 finns även ett specialutformat program, det internationella programmet, som slutade att ta in elever hösten 2009. Detta specialutformade program utgörs numera av de internationella profilerna inom naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet (Vasa International School). Vid skolan ges även en riksrekryterande spetsutbildning inom humaniora i samverkan med Uppsala universitet. Skolan leds av en rektor som har ett övergripande ansvar för skolan men som också direkt ansvarar för det naturvetenskapliga programmet. Det finns även tre biträdande rektorer med ansvar fördelat på skolans övriga program. Skolan tar emot elever från hela Gävle kommun. Mellan 10-15 procent av eleverna kommer från andra kommuner, exempelvis Sandviken, Hofors och Ockelbo.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Elisabeth Ritchey deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Lotta Hedén
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).